

Навчальні дискусії та діалогові педагогічні технології у викладанні іноземних мов

Надія Євгеніївна Доронкіна
Національний технічний університет України «КПІ»

Як відомо, дискусія – це метод обговорення та вирішення спірних питань, а саме цілеспрямований та впорядкований обмін ідеями, думками у групі з метою пошуку істини а також формування власної думки кожним учасником. Дискусію вважають однією з найважливіших форм навчального процесу, тому що вона сприяє розвитку рефлексивного мислення та стимулює ініціативу учнів. Спілкування у ході дискусії спонукає учнів до використання різних шляхів вираження своєї точки зору та покращує сприйняття позиції інших людей. Слід виділити такі ознаки учбових дискусій:

- розподіл ролей, наприклад «ведучий та інші учасники або ведучий та дві чи більше групи учасників»;
- спеціальна організація місця та часу проведення;
- процес спілкування відбувається у формі взаємодії учасників;
- взаємодія містить висловлювання та використання невербальних зображувальних засобів;
- діалогічна позиція педагога;
- спрямованість на досягнення учбових цілей.

На відміну від традиційного уроку, де мовлення викладача займає дві третини часу уроку, під час дискусії мовлення учнів займає більше половини часу. Дискусія як вид діяльності на уроках іноземної мови має численні переваги:

- велика кількість інформації, думок та практичних знань збирається разом;
- колективні рішення зазвичай більш зважені, ніж рішення окремих людей;
- перевіряється здатність мислити;
- дискусія навчає мислити, слухати, міркувати, висловлювати думки;
- створюється невимушена атмосфера;
- дискусія сприяє взаєморозумінню між людьми;
- зміст уроку наближається до потреб учнів;
- сприяє розвитку вміння діалогічного мовлення.

Для успішного навчання ведення дискусії необхідно сформувати вміння аргументативного спілкування, що має дві сторони: змістовно-сміслову та логіко-комунікативну. У структурі дискусії виділяють такі елементи:

- підготовка;
- основний етап, який у свою чергу поділяють на під етапи представлення різних думок та аргументації і порівняння та співставлення;
- узагальнення та компромісне рішення, підведення підсумків.

Підготовчий етап починається за кілька днів до проведення дискусії. За цей час потрібно сформулювати проблемні питання, підібрати матеріал,

визначити доповідачів, підготувати приміщення, сформулювати правила, вибрати форму дискусії і т.д.

Під час основного етапу відбувається введення в дискусію, формулювання проблеми, обговорення проблеми, представлення результатів.

Аналіз та оцінка дискусії підвищують її педагогічну цінність та сприяють розвитку комунікативних навичок та умінь учнів.

Розглянемо найпоширеніші форми дискусії. Круглий стіл – бесіда, учасники якої мають рівні права і послідовно обговорюють проблему.

Інша форма нагадує ток-шоу. Кількість учасників від 4 до 6. Вони обговорюють проблему, а потім викладають свої позиції класу. Один з учасників грає роль ведучого.

Експертна група – це форма дискусії, під час якої клас розбивається на маленькі групи, які самостійно обговорюють проблему. Кожна група вибирає експерта, який представляє думку групи.

Форум – обговорення у якому експертна група обмінюється думками з аудиторією.

Мозкова атака – форма дискусії, яка має два етапи. На першому етапі клас розбивається на групи. Кожна з них генерує ідеї для вирішення проблеми. На другому етапі відбувається обговорення цих ідей. Однак, група, що висунула ідею її не обговорює. Замість цього група делегує експерта у інші групи.

Симпозіум – найпоширеніша форма учбової дискусії. Учасники виступають з повідомленнями, або рефератами, а потім відповідають на запитання аудиторії.

Дебати – формалізована форма обговорення, що будується на основі фіксованих завчасно виступів учасників, об'єднаних у команди-суперники а також на основі виступів-спростувань.

Судове засідання – це форма обговорення, що імітує слухання судової справи.

Перехресна дискусія – один з методів технології розвитку критичного мислення. Обговорюється тема, що об'єднує дві протилежні точки зору. На першому етапі кожен учасник готує від 3 до 5 аргументів на підтримку кожної точки зору. Клас поділяють на групи. Кожна з них узагальнює аргументи і пише список з аргументів на користь кожної точки зору. Складається загальний список аргументів. Потім клас поділяється на дві групи, в залежності від точки зору. Далі дискусія відбувається у перехресному режимі. Перша група висловлює аргумент. Інша група його спростовує. Друга група висловлює аргумент, перша його спростовує і так далі.

Навчання ведення дискусії на іноземній мові припускає визначення функціональних моделей діалогічного дискусійного спілкування, розробку стратегії і тактики мовленнєвої поведінки в дискусії а також умінь необхідних у дискусійної взаємодії.

Під час дискусії кожний учасник виконує певну роль. Виділяють такі ролі, як ведучий, аналітик, секретар, спостерігач, хранитель часу.

Виділяють дві групи завдань, на вирішення яких спрямована учбова дискусія: організаційні та змістовні. Серед організаційних завдань можна назвати такі:

- розподіл ролей у групах;
- виконання ролі;
- дотримання правил і процедур обговорення;
- виконання колективного завдання;
- узгодження дій у групі;
- формулювання колективного рішення.

До змістовних завдань належать такі завдання:

- усвідомлення протиріч, пов'язаних з проблемою, яку обговорюють;
- актуалізація отриманих знань;
- творче переосмислення можливості використання знань.

Зараз великий інтерес викликають педагогічні технології навчання студентів. Завдання будь-якої педагогічної технології полягає в підвищенні ефективності освітнього процесу. Цей термін визначають як систему дій педагога. Спрямованих на вирішення педагогічних задач. Ознаками педагогічної технології є результативність, економічність, алгоритмічність, цілісність, візуалізація, та інші. Одним з найважливіших напрямків у цій області є діалогові технології, що містять такі елементи: визначення цілі, орієнтація на гарантоване досягнення результатів, їх оцінка, корекція навчання, спрямована на досягнення мети і нарешті заключна оцінка.

До функцій педагогічних діалогових технологій належать когнітивна, креативна та рефлексивна функції. Слід назвати такі принципи педагогічних діалогових технологій:

- проблемності та оптимальності;
- поетапного циркулювання інформації;
- незакінченості діалогу;
- децентралізації;
- паралельної взаємодії.

Серед діалогових технологій виділяють: проблемно-пошукові діалоги, семінари-дискусії, учбові дискусії, евристичні бесіди, аналіз конкретних ситуацій.

Література:

1. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике – М., 1998. –180 с.
2. Ковалева Д. Б. Формирование профессиональных умений иноязычного говорения при подготовке к дискуссии студентов неязыкового вуза: дис... канд. пед. наук: 13.00.08 – Екатеринбург, 2006. – 197 с.
3. Писарева Г.А. Диалоговые технологии обучения студентов (матеріали фестивалю педагогічних ідей «Открытый урок») [Електронний ресурс]
Режим доступу:
<http://festival.1september.ru/articles/511013/>